णम् । कृष्णाजिनखण्डनिर्म्मितैर्व्यजनैर्दण्डवद्भिस्त्रिभिः महावीरं परितः प्रकीर्णानङ्गारान् दीपनाय उपवीजयेयुः । तेषु व्यजनेषु एकं प्रतिप्रस्थाता, अपरमग्नीधा, शिष्टमध्वर्युणा गृहीत्वा धूनयद्भिः सव्यापसव्यं त्रिः प्रदक्षिणं कार्यम् । तत्र सव्यावृत्तौ व्यजनधूननम् दक्षिणावृत्तौ व्यजनान्यन्तः कृत्वेति भेदः । धूननेन प्रदीप्तत्वात् जाते अर्चिषि सुवर्णशतमानं निधायाज्येन स्रुवेण महावीरं सिञ्चेत् । एतच्च सुवर्णशतमानं महावीरादन्यत्र सुगुप्ते देशे स्थापयित्वा कार्यम् । अध्वर्यो र्महावीरसेके व्यापृततया प्रतिप्रस्थाता लौकिकपिष्टानां व्रीहीणां यवाना रौहिणौ पुरोडाशौ पचेत् । रौहिणपुरोडाशयोरन्यपुरोडाशधर्म्मत्वं तेन कपालयोः संस्कारादि कार्यम् । "ईड़े द्यावापृथिवी" इति मन्त्रेण परिधीन् परिधाय रौहिणौ पुरोडाशौ पात्रीस्थानीययोरुपस्तीर्णयोः रौहिणहवन्योः स्रुचोरुद्वास्य तत्स्थानेव आहवनीयदक्षिणोत्तरयोः एकं दक्षिणतोऽपरमुत्तरतश्च स्थापयेत् । "घर्म्मस्य तन्वौ गायेति" प्रस्तोतृप्रेषणम् । यजमानसहितानामृत्विजां परिक्रमणम् । प्रस्तोतृव्यतिरिक्ताः पञ्चर्त्विजः उपतिष्ठेयुः । छन्दोगानां मते तत्सहिताः षट् परिक्रमेयुः । "गर्भो देवानामिति" सकृत्, द्विस्तूष्णीं परिक्रमेयुः । पत्नीशिरोऽपगताच्छादनं कृत्वा महीवारमीक्षमाणां पत्नीं "त्वष्टृमन्त" इत्येतं मन्त्रं वाचयेयुः । प्रातः "अहः केतुनेति" मन्त्रेण दक्षिणं रौहिणं, सायं "रात्रिरिति" मन्त्रेण उत्तरं रौहिणं जुहुयात् । ५क० । घर्म्मधुग्बन्धनार्था पाशवती रज्जुः तस्याएव पश्चात्पादबन्धनार्थं सन्दानं तद्द्वयमादाय "इडएहीति" मन्त्रेण उपांशु, नाम्ना च त्रिरुच्चैः गार्हपत्यं गच्छन् तामाह्वयेत् । "धेनुं गायेति" प्रस्तोतृप्रेषणम् । "अदित्यै रास्नासीति" मन्त्रेणसमागतां गां पाशेन प्रतिमुच्य (तस्याः रज्जुपाशं शृङ्गयोः प्रोतं कृत्वा स्थूणायां बद्ध्वा) "पूषासीति" मन्त्रेण धेनुं पश्चात्पादयोः सन्दानेन (नियमनेन) बद्ध्वा "घर्म्माय दीष्वेति" वत्सं ततोऽपाकुर्य्यात् । (स्तनपानात् निवर्त्तयेत्) "अश्विभ्यां पिन्वस्वेति" मन्त्रेण पिन्वने (पात्रभेदे) दुहेत् । "स्वाहेन्द्रवदिति" मन्त्रेण पिन्वने पतिताविप्रुषोऽभिमन्त्रयेत् । "यस्ते स्तन" इति स्तनालम्भनम् । प्रतिप्रस्थाता अजामेवं मयूखे तूष्णीं बद्ध्वा दुहेत् । "पयोगायेति प्रतिप्रस्थातृप्रेषणम् । "उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पते" इति मन्त्रे होत्रोच्यमाने अध्वर्युः गोः समीपादुत्तिष्ठेत् । "उपद्रव पयसेति" मन्त्रे होत्रोच्चार्यमाणे गार्हपत्यं प्रति अध्वर्युगतिः । "गायत्रं छन्दोऽसीति" प्रतिमन्त्रं परीशासावादद्यात् । "वसिष्ठशफौ गायेति" प्रस्तोतृप्रेषणम् । "द्यावापृथिवीभ्यां त्वा परिगृह्णामीति" मन्त्रेण परीशासाभ्यां महावीरग्रहणम् परीशासाभ्यां महावीरमुत्क्षिप्य मुञ्जवेदेनोपमृज्य उपयमन्या अन्तरिक्षेणोपयच्छामीति गृह्णीयात् । उपयमनीं च दुग्धरूपधर्म्मस्य अधस्तात् स्थापयेत् । उपयमन्या गृहीतं महावीरमजपयसासेकेन शान्ते महावीरे "प्रैतु ब्रह्मणस्पते इति" वाक्ये होत्रोच्यमाने "इन्द्राश्विनेति" गोः पयोऽपनयेत् ।

६क० आहवनीयं गच्छन् "समुद्राय त्वेति" मन्त्रेण वातनाम जपेत् । उपयमन्यां पतितं पयोघृतं वा घर्म्मे (दुग्धे) "स्वाहा घर्म्मायेति" आसिञ्चेत् । "स्वाहा घर्म्मः पित्रे" इति जपित्वाऽतिक्रम्याश्राव्य प्रस्तोतारं घर्म्मस्य यजेतिप्रेषयेत् । वषट्कारेण "विश्वाआशा इति" मन्त्रेण होमः । "दिवि वा इति" मन्त्रेण महावीरं त्रिरुत्कम्पयेत् । "स्वाहाऽग्नये इति" मन्त्रेण वषट्कारयोजितेन होमः । हुतावशिष्टद्रव्यस्य "अश्विनी घर्ममिति" ब्रह्मानुमन्त्रणम् । "अपातामिति" मन्त्रेण घर्मस्य यजमानानुमन्त्रणम् । अतितप्तत्वात् पात्रमध्ये सर्वतः इतस्तत उच्छलन्तो ये घर्मलेशास्तेषाम् "इषे पिन्वस्वेति" मन्त्रेणानुमन्त्रणम् । "घर्मादिति" मन्त्रेण ऐशान्यामध्वर्युरुद्गच्छन् "अमेन्यस्मे" इति मन्त्रेण महावीरं सिकतासु निदध्यात् । तच्च परीशासगृहीतमेव स्थापयेत् । नीचैर्घर्म्ममध्ये शकलं प्रवेश्य तत्स्थेनाज्येन विकङ्कतशकलम् अक्त्वा अक्त्वा "स्वाहा पूष्णे शवस" इति मन्त्रेण तदेव जुहुयात् हुत्वा हुत्वा च प्रथमपरिधौ विकङ्कतशकलान् निदध्यात् । एवं त्रिधा हुत्वा चतुर्थमहुतं तच्छकलमीक्षमाणो दक्षिणतो बर्हिषि उपगूहेत् (प्रवेशयेत्) । अहुतं सप्तमं च विकङ्कतशकलम् दक्षिणेक्षमाणः सर्वलेपाक्तं (महावीरस्थघृतलेपेवाक्तम्) मूलाग्रपर्यन्तं प्रतिप्रस्थात्रे दद्यात् । प्रतिस्थाता तं शकलमुदञ्चं नियच्छेत् । घर्मसम्बन्धि नवनीतादि "स्वाहा सं ज्योतिषा" इति मन्त्रेण परीशासाभ्यामुत्पाद्य उपयमन्यां स्रुच्यासिञ्चति (स्रुग्मुखस्योपरि अधोमुखं करोतीत्यर्थः) ततोद्वितीयरौहिणहोमः । मध्यमपरिधौ निहितानि पञ्च वैकङ्कतशकलानि आहवनीये जुहुयात् । उपयमन्यां